

Diney Costeloe

Terug naar huis

Vertaald door Lia Belt

DE FONTEIN

Proloog

Het was bijna donker en ze had het ijskoud. De vloer en de muren van haar cel waren van steen, vochtig en klam. Ze zat op het hoopje stro in de hoek, en het enige licht dat in haar gevangenis doordrong filterde naar binnen door een tralieraam hoog in de muur. Ze rolde zich tot een balletje op en sloeg haar armen om haar beurse lichaam heen in een poging wat warmte vast te houden, maar haar kleren waren gescheurd en ze beefde van kou en angst. Toen hoorde ze de sleutel schrapen in het slot. De deur ging open en ze zag zijn gezicht, verlicht door de kaars die hij bij zich had. De flakkerende vlam onthulde zijn zwarte baard, zijn pokdalige wangen en zijn wrede ogen vol verlustigde verwachting.

‘Opstaan!’ beval hij. ‘Speeltijd!’

Ze gilte het uit, een schrille, doordringende schreeuw van angst waarvan ze wakker schrok en trillend in het donker bleef liggen.

1

Parijs 1876

Er hing een stilte in huis. De gordijnen voor het slaapkamer-raam van de oude pastoor waren gesloten. Zijn huishoudster, madame Agathe Sauze, zat bij zijn bed en hield hem gezelschap in zijn laatste uren. Vader Thomas, de kapelaan die ook in de priesterwoning van Saint-Jacques woonde, had eerder die dag de laatste sacramenten al toegediend en nu was het simpelweg een kwestie van tijd voordat de oude pastoor overleed.

Agathe was bijna dertig jaar vader Lenoirs huishoudster geweest, en in die tijd was hun wederzijdse waardering uitgegroeid tot een comfortabele vriendschap. Vanwege haar boerenverstand en oordeelsvermogen had de geestelijke zo nu en dan haar mening gevraagd over parochiezaken. Agathe had haar antwoorden altijd zorgvuldig afgewogen en hem altijd aangesproken met de formaliteit die zijn ambt verdiende. In het openbaar bejegende vader Lenoir haar met datzelfde respect, maar onder vier ogen had hij altijd haar voornaam gebruikt, en er bestond echte genegenheid tussen hen.

Nu was hij stervende. Terwijl Agathe over hem waakte, overpeinsde ze haar leven zonder hem.

Vader Thomas zal een veeleisende werkgever zijn, dacht Agathe terwijl ze bij het bed zat en luisterde naar de moeizame ademhaling van de oude man. Misschien werd het wel tijd om de priesterwoning te verlaten, maar waar zou ze na zo veel jaar naartoe moeten? Ze had geen eigen woning, alleen nog een zus die ze haast nooit sprak, en heel weinig vrienden.

Misschien, dacht ze ineens, stuurt de bisschop wel een andere pastoor om de kerk van Saint-Jacques over te nemen. Vader Thomas is immers nog jong; misschien vinden ze hem te onervaren

om de verantwoordelijkheid over zo'n grote parochie te hebben.

Die gedachte vrolijkte haar een klein beetje op. Ze deed haar ogen een momentje dicht, maar schrok weer wakker van een lichte beweging in bed. Ze zag dat vader Lenoirs ogen open waren en dat hij nietsziend opstaarde. Toen ontspande zijn gezicht in een glimlach en viel zijn raspende ademhaling stil.

Agathe boog zich naar voren en sloot zachtjes zijn ogen. Ze probeerde te bidden voor zijn onsterfelijke ziel, maar om de een of andere reden wilden de woorden niet komen, en dus bleef ze gewoon in de stille kamer zitten.

Na de begrafenis nam vader Thomas de parochie, de priesterwoning en de twee vrouwelijke personeelsleden over. Madame Sauze bleef aan als huishoudster en werd bijgestaan door Annette, een weesmeisje dat ze enkele jaren eerder, met vader Lenoirs zegen, uit het weeshuis van Saint-Lucas had gehaald en opgeleid tot huisbediende. De jonge kapelaan was vastbesloten aan de bisschop te bewijzen dat hij in staat was de parochie te leiden, en de bisschop leek het wel best te vinden. Hij maakte geen aanstalten om een pastoor met meer ervaring aan te stellen. Een tijdlang was de toekomst van vader Thomas onzeker, maar na een paar weken was hij naar het kantoor van de bisschop geroepen en kreeg hij te horen dat hij in elk geval voorlopig verantwoordelijk zou blijven voor de parochie. Hij was nu niet langer een kapelaan, maar een pastoor met de verantwoordelijkheid voor een kerk, een congregatie en de zielen van mensen. Een belangrijke persoon.

Eenmaal zeker van die aanstelling riep de jonge pastoor madame Sauze naar zijn werkkamer en vertelde haar dat hij haar diensten niet langer nodig had. Hij had het altijd afgekeurd dat vader Lenoir parochiezaken met de huishoudster besprak en lang geleden al besloten dat hij zo veel ongepastheid in zijn eigen parochie beslist niet zou tolereren. Onder zijn leiding zouden dergelijke zaken nooit en te nimmer met een leek worden besproken, laat staan een vrouwelijke. Hij was gechoqueerd geweest toen de oude pastoor wilde dat de huishoudster aan zijn

sterfbed bleef zitten, maar toen hij had geprobeerd haar uit de slaapkamer weg te sturen, had de oude man zijn ogen geopend en gemompeld: 'Laat ons met rust! Ze mag blijven. Ze is mijn vriendin.' Nou ja, zijn vriendin! Ze was de huishoudster, een betaalde werkneemster! Wat voor recht had zij om een pastoor uitgeleide te doen naar de eeuwigheid?

'Het meisje, Annette, kan prima voor me zorgen,' besloot hij. 'Er zijn geen twee vrouwen nodig om zich om de eenvoudige behoeften van een pastoor te bekommeren.'

De eenvoudige behoeften van een pastoor! Los van het voeren van de gehele huishouding dacht Agathe aan de copieuze maaltijden die vader Thomas zonder commentaar naar binnen werkte, zijn kleding die zij altijd verzorgde voor zijn kerkdiensten. Bij vader Lenoir had ze dat als een voorrecht beschouwd en ze was trots geweest op zijn onberispelijke uiterlijk. Hij op zijn beurt had zijn waardering altijd laten blijken met een glimlach of een woordje van dank. Bij vader Thomas was dat er niet bij. Zou de jonge Annette, pas achttien jaar oud, wel opgewassen zijn tegen alles wat er kwam kijken bij het runnen van de priesterwoning en de dagelijkse behoeften van de bewoner ervan? Het zou niet meevallen.

Agathe keek hem strak aan. 'Dus u gooit me op straat,' zei ze op vlakke toon.

'Beslist niet,' snauwde vader Thomas. 'U wordt oud en ik ontsla u van uw verplichtingen zodat u met pensioen kunt gaan.'

'Maar ik wil niet met pensioen.'

'Dat is uw probleem, madame, niet het mijne. Ik heb uw diensten niet langer nodig. U hebt twee weken om dit huis te verlaten.'

'Maar ik kan nergens heen.' Agathe hoorde de wanhoop in haar eigen stem en probeerde die te verbergen.

'En daarom,' antwoordde vader Thomas zelfingenomen, 'geef ik u twee weken om een andere plek te vinden. Dat is wel zo christelijk.'

Agathe keerde terug naar de keuken om Annette het nieuws te vertellen. Ze was de afgelopen jaren gesteld geraakt op het meisje. Ze had haar leren koken en goed schoonmaken, en in de avonduren had ze haar zelfs lezen en schrijven geleerd. Aanvankelijk had Annette die 'boekenkennis' afgedaan als tijdverspilling, maar Agathe had doorgezet.

'Je weet nooit wanneer zulke kennis van pas kan komen,' had ze volgehouden, 'en intussen kun je plezier halen uit het lezen zelf.' Uiteindelijk had Annette gemerkt dat het best meeviel en had ze een heel nieuwe wereld ontdekt in de weinige boeken die Agathe te bieden had.

Nu Agathe Annette vertelde wat de pastoor had gezegd, verbleekte het meisje.

'U kunt me niet bij hem achterlaten,' riep ze. 'Madame, laat me niet bij hem achter.'

Agathe glimlachte spijtig. 'Maar je kunt ook niet met mij mee, Annette, want ik kan nergens heen. Hier heb je in elk geval nog een dak boven je hoofd en brood op de plank.' Het was de beste oplossing. Als ze Annette meenam en ze allebei dakloos werden, kon het meisje op straat eindigen en zou ze haar lichaam moeten verkopen om in leven te blijven. 'Ik heb bijna dertig jaar voor vader Lenoir gezorgd, en in die tijd leerden we goed met elkaar omgaan. Als jij eenmaal aan vader Thomas' gewoonten gewend bent, zul je merken dat jullie het best goed met elkaar kunnen vinden.'

Toen Agathe in haar eigen kamer haar opties overpeinsde, bleken dat er heel weinig. Op haar zestigste wist ze dat het lastig zou worden om een andere positie te vinden. Maar weinig mensen zouden voor een oudere vrouw kiezen die gebreken zou kunnen krijgen, terwijl ze ook een veel jonger iemand in dienst konden nemen die nog vele jaren kon werken. Op wie zou ze een beroep kunnen doen? Heel even dacht ze aan madame Rosalie Saint-Clair.

Agathe had zich over H  l  ne Saint-Clair ontfermd, madame Rosalies dochter, toen die als elfjarig kind alleen door de stad

had gedwaald tijdens de belegering van de communards. Na de gevechten was H       herenigd met haar ouders, en later was madame Saint-Clair samen met H       bij de priesterwoning langsgekomen om Agathe en vader Lenoir te bedanken. De twee vrouwen hadden het meteen goed kunnen vinden en als gelijken met elkaar gesproken. Agathe had H       daarna nog een of twee keer gezien wanneer de familie in Parijs was, maar alleen in de begintijd, alweer een paar jaar geleden. Zou de dankbaarheid die toen met zo veel oprechtheid was uitgesproken nu nog even groot zijn? Kon ze hen benaderen voor hulp, na zo lange tijd? Zomaar ineens aanbellen en verwachten dat ze hun dankbaarheid in praktische bijstand omzetten? Nee, dat zou liefdadigheid zijn; dat zou Agathe Sauze nooit van iemand vragen. Ze zette die optie uit haar hoofd.

Een andere mogelijkheid was de bisschop om werk vragen. Niet de man zelf, natuurlijk, want die was veel te verheven om zich met zulke aardse kwesties bezig te houden, maar misschien kende een van zijn hulppriesters wel een pastoor die een huishoudster nodig had. Het was werk dat ze al haar hele leven deed, en ze dacht niet dat ze veel anders kon. Uiteindelijk, toen haar opzegtermijn van twee weken ten einde begon te lopen, vermande ze zich en ging ze naar het kantoor van de bisschop.

De jonge geestelijke die naar haar toe was gestuurd om te vragen wat ze wilde, keek haar met een glazige blik aan. ‘Madame,’ zei hij onverschillig, ‘als uw eigen pastoor u heeft vrijgesteld van dienst, dan zal hij daar wel een goede reden voor hebben. Ik vrees dat dit geen zaak is voor de bisschop of zijn kantoor. U moet elders op zoek naar liefdadigheid.’

‘Ik ben niet op zoek naar liefdadigheid, *monsieur l’abbé*,’ antwoordde ze scherp. ‘Ik ben op zoek naar werk, en ik wilde alleen maar nagaan of u toevallig nog een pastoor kent die een huishoudster nodig heeft voor zijn parochie!’ Terwijl de mond van de jonge geestelijke nog verbaasd openhing, draaide ze zich abrupt om en liep met kaarsrechte rug naar de deur. ‘Aangezien dat overduidelijk niet het geval is, wens ik u nog een goedemiddag... vader!’

Toen ook die weg bleek dood te lopen, richtte Agathe eindelijk haar gedachten op de enige overgebleven mogelijkheid. Ze had tegen vader Thomas gezegd dat ze nergens heen kon, maar nu begon ze onwillig na te denken over haar oudere zus Fleur. Zij en Fleur waren nooit hecht met elkaar geweest. Als kinderen hadden ze doorlopend gekibbeld, als jonge vrouwen waren ze het bijna overal over oneens geweest, en toen Fleur had besloten met Yves Bastien te trouwen, had Agathe meteen een hekel aan hem gehad en geprobeerd haar om te praten. Dat was de laatste druppel geweest voor Fleur, die als oudste dochter niet bereid was advies over de keuze van een echtgenoot aan te nemen van haar drie jaar jongere zusje.

‘Hij is een bullebak,’ had Agathe haar gewaarschuwd. ‘Waarom zou je met hem trouwen? Hoor dan hoe hij tegen je praat, Fleur, hoe hij je commandeert, nog voordat jullie getrouwd zijn.’

‘Hij is een bemiddeld man,’ had Fleur teruggekaatst. ‘Hij heeft een goed bedrijf en is eigenaar van zijn appartement. Ik zal een eigen woning hebben. Dit is de beste kans die ik ooit zal krijgen, Agathe, en ik ben van plan die met beide handen aan te grijpen, dus probeer jij me niet voor te schrijven wat ik moet doen of laten.’

Yves Bastiens familie bezat al generaties lang een pand met een slagerij en drie appartementen erboven. Toen zijn oudere zus, die de huishouding voor hem had gedaan, overleed, was het Agathe meteen duidelijk, ook al zag Fleur het dan niet in, dat Yves niet op zoek was naar een echtgenote, maar naar een onbetaalde bediende om zijn zus te vervangen.

‘Maar je houdt niet van hem,’ had Agathe nog eens geprobeerd.

‘Wat heeft liefde ermee te maken?’ vroeg Fleur boos. ‘Trouwen komt ons allebei goed uit. Hij zoekt een vrouw, en ik zoek de zekerheid die hij kan bieden.’

‘Je zult nooit zekerheid hebben als je trouwt met een bullebak zoals hij!’ riep Agathe in een laatste poging om haar zus tot rede te brengen. ‘Je hebt gezien hoe hij is als hij gedronken heeft!’

‘Jij hebt hier niets mee te maken,’ snauwde Fleur. ‘Bemoei je gewoon met je eigen zaken!’

Binnen een maand waren Fleur en Yves getrouwd, en vanaf dat moment hadden de zussen elkaar amper nog gesproken. Agathe wist alleen dat Yves enkele jaren geleden was verongelukt: op weg naar huis, waarschijnlijk aangeschoten, was hij voor de wagon van een kolenboer de straat op gewankeld. De paarden steigerden van schrik, hun hoeven belandden op zijn hoofd en hij was op slag dood.

Nu toog Agathe schoorvoetend naar de woning van haar oudere zus, maar voordat ze naar boven liep bleef ze nog even op straat staan. Ze keek door de etalage van de slagerij naar binnen: de voormalige slagersleerling die de winkel had overgenomen, nu zelf meesterslager, leek goede zaken te doen. Boven de toonbank bungelde een rijtje kippen, de nek al omgedraaid, en terwijl Agathe naar binnen keek, sleep de slager een groot mes en sneed hij een stuk van een hangend schapenkarkas voor een wachtende klant.

Agathe keek langs de straat. Hij was smal, met gelijksoortige hoge gebouwen erlangs; een keienstraat uit een eerder tijdperk, met een goot in het midden om water en ander afval af te voeren. Niet de beste buurt van Parijs, maar ook niet de slechtste.

Verman je, sprak ze zichzelf toe. Je kunt nergens anders naartoe. Bovendien is het maar voor heel even, alleen maar tot je een andere positie vindt.

De deur naar de bovenverdiepingen bevond zich naast die van de winkel zelf en gaf toegang tot een smalle gang met een trap. Langzaam liep Agathe naar boven, en ze kwam tot stilstand voor de deur met slechts één naam ernaast: Bastien. Aarzelend pakte ze de klopper beet en klopte aan.

Toen Fleur opendeed en Agathe in de hal zag staan, deed ze onwillekeurig een stapje achteruit. 'Nou, nou,' zei ze ijzig, 'waar heb ik deze eer aan te danken?'

Geen heel veelbelovend begin, maar haar zus stapte opzij en ging Agathe door een slecht verlichte gang voor naar een vrij grote zitkamer. Door hoge, smalle ramen aan de straatkant viel middaglicht naar binnen waarin stofjes dansten. Er stonden veel

oude, zware meubelstukken in de kamer. Een kleine keuken aan de achterkant ging deels verborgen achter dikke gordijnen.

Fleur ging niet zitten en bood haar ook geen zitplaats aan; ze bleef met haar handen in haar zij staan wachten tot Agathe uitlegde wat ze kwam doen.

Ongenoed nam Agathe toch plaats op een zwaar bankstel, al had ze daar snel spijt van toen Fleur boven haar uit bleef toeren. Maar ze gaf zichzelf mentaal een zetje en haalde diep adem. 'Ik kwam vragen of ik een poosje bij jou kan logeren. Vader Lenoir is overleden en vader Thomas wil me niet aanhouden als huishoudster.'

Fleur bleef zwijgend op haar neerkijken, en dus ging Agathe door. 'Het is maar voor een paar dagen, tot ik een andere baan kan vinden.'

'Waar denk je die te vinden, dan?' vroeg Fleur minachtend. 'Wie zal een oude vrouw zoals jij aannemen?'

Dat had Agathe zichzelf ook afgevraagd, maar ze antwoordde vol overtuiging: 'Dat weet ik nog niet, maar ik ben vast van plan iets te vinden. Ik wil jou niet tot last zijn.'

Fleur bekeek haar een poosje schattend, en uiteindelijk leek ze tot een besluit te komen. 'Ik heb een voorstel,' zei ze, en ze ging tegenover Agathe zitten. Agathe kon de kleine slaapkamer nemen, bedoeld voor een bediende en momenteel gebruikt als opslagruimte, op voorwaarde dat ze de rol van die bediende speelde zolang ze hier woonde. Fleur was niet van plan haar iets te betalen, want kost en inwoning vond ze al meer dan voldoende vergoeding, gaf ze aan.

'Het is alleen maar totdat ik iets anders vind,' herhaalde Agathe.

'Natuurlijk,' beaamde haar zus met een sceptische blik.

De volgende dag verliet Agathe Sauze de priesterwoning voor de laatste keer, met haar weinige bezittingen in een kleine koffer en haar karige spaargeld in een beurs om haar middel, en trok ze in bij haar zus.

2

Een paar weken na Agathes vertrek uit het huis begon Annette kennis te maken met de 'gewoontes' van vader Thomas.

In het begin had hij amper tegen haar gesproken. Hij verwachtte gewoon dat zijn eten op tafel stond, dat zijn kleren gewassen waren en dat het huis werd schoongemaakt. Maar Agathe had Annette goed onderwezen, dus die taken leverden haar geen moeilijkheden op. Ze hield het huis schoon en opgeruimd en nam boodschappen voor de pastoor aan wanneer hij niet thuis was. De eerste keer dat ze zo'n boodschap had genoteerd, had vader Thomas haar schuin aangekeken en gevraagd: 'Waar heb jij leren lezen en schrijven?'

'Dat heeft madame Sauze me geleerd, monsieur l'abbé,' antwoordde zij, zoals hij wilde dat ze hem aansprak.

Vader Thomas had een zuur gezicht getrokken, maar wel met meer belangstelling in zijn ogen naar haar gekeken.

Het was een donkere novemberavond, toen Annette met de afwas bezig was en vader Thomas plotseling bij de keukendeur verscheen. 'Ik ga naar een vergadering,' meldde hij. 'Je hoeft niet voor me op te blijven.'

Dat verbaasde haar. Als vader Thomas haar na het avondeten kortaf had weggestuurd en die dag verder geen besprekingen had, bleef hij meestal in zijn werkkamer. Als hij de deur uit moest voor parochiezaken verwachtte hij van haar dat ze beneden bleef wachten tot hij terug was, ondanks het feit dat hij er altijd op stond om zelf de deur af te sluiten.

'Dank u, monsieur l'abbé,' zei ze met neergeslagen ogen. Ze wachtte tot de voordeur achter hem dichtging, slaakte een zucht van verlichting en ging naar haar slaapkamertje op zolder, waar

ze een kaars aanstak en de deur sloot. Het was koud in de kamer, dus kleepte ze zich snel om in haar nachthemd en ging met een deken om zich heen in bed zitten om een nieuwsbulletin te lezen dat ze op weg naar de markt van de straat had opgeraapt. Enige tijd later hoorde ze de voordeur dichtslaan, en daarna vader Thomas' zware tred terwijl hij de trap beklom. Tot haar schrik bleef hij niet op de eerste verdieping, waar hij vader Lenoirs oude slaapkamer had overgenomen, maar kwam hij de trap naar de zolder op. Snel blies Annette de kaars uit, rolde zich op in haar deken en deed alsof ze sliep. Ze wachtte met ingehouden adem toen zijn voetstappen tot stilstand kwamen voor haar deur. Het bleef een hele poos stil, maar toen hoorde ze de klink draaien en de deur krakend opengaan. Hoewel haar hart bonsde, probeerde ze haar ademhaling gelijkmatig te houden, alsof ze sliep en geen idee had dat hij in de deuropening stond. Een lang moment bleef hij staan, maar toen sloot hij de deur, draaide zich om en liep de trap weer af.

Annette, die merkte dat ze trilde, haalde diep adem om tot rust te komen. Uiteindelijk voelde ze haar hartslag vertragen, sloot ze haar ogen en probeerde ze te gaan slapen.

Maar net terwijl ze indommelde, hoorde ze zijn voetstappen weer op de trap, en deze keer bleven ze niet voor de deur staan. Met een lamp in de hand beende vader Thomas de kamer in en sloeg haar dekens open. Even staarde hij met wellustige ogen op haar neer toen hij haar angst zag. Hij zei geen woord, maar zette zijn lamp op de vloer en stak zijn hand naar haar nachthemd uit. Instinctief rolde Annette zich op, hield haar nachthemd vast en probeerde haar deken terug te grijpen, maar hij gaf haar een harde klap in het gezicht. Terwijl hij dat deed, viel zijn ochtendjas open en zag ze dat hij er niets onder droeg. Toen ze een gil gaf, werd ze beloond met een volgende klap. Vader Thomas liet zich boven op haar vallen en begon grommend tegen haar lichaam aan te schurken. Annette probeerde hem van zich af te duwen, maar hij was te zwaar.

'Stilliggen, hoer,' grauwde hij haar toe. 'Hier vraag je al een

hele poos om!’ Maar Annette bleef niet stilliggen, ze bleef zich tegen hem verzetten. Dat leek hem echter alleen nog maar meer op te winden, want hij pinde haar vast en forceerde zichzelf bij haar naar binnen. De verkrachting leek een eeuwigheid door te gaan, maar toen hij eindelijk klaar was, rolde hij van haar af, veegde zichzelf af aan haar laken en ging op de rand van het bed zitten.

‘Je bent een product van de zonde,’ zei hij. ‘Je had nooit geboren moeten worden. God zegent geen kinderen die uit zonde zijn geboren.’ Toen Annette hem alleen maar met haat in haar ogen aanstaarde, ging hij door: ‘Je bent een kind van de duivel, hierheen gestuurd om goede christelijke mannen zoals ik te verleiden. Je bent een valstrik, paradeert hier rond om mannen weg te lokken van de rechtschappen paden. Je verdient de behandeling die je krijgt, en ik ben het instrument van Gods straf.’ Hij stond langzaam op, pakte zijn lamp en tilde die hoog op zodat hij haar gezicht goed kon zien.

‘Onthoud dit, duivelsgebroed: als je ooit praat over wat hier gebeurt, zul je tot in alle eeuwigheid branden in de vuren van de hel.’ Daarop pakte hij de ochtendjas die hij had afgeworpen en liep naar de deur, waar hij nog een keer omkeek en fluisterde: ‘De vuren van de hel.’

En zo begon het. Vader Thomas kwam niet elke avond naar haar toe, maar de angst was er altijd. Overdag bleef hij haar behandelen zoals hij altijd had gedaan en snauwde hij bevelen die zij ogenblikkelijk moest gehoorzamen. Meestal deed ze dat ook, maar als ze te traag was of enig teken van opstandigheid vertoonde, greep hij haar hard bij haar arm vast of trok hij pijnlijk aan haar haren, en dan beloofden zijn ogen nog meer straf... op een later moment. Na die eerste avond sloeg hij haar echter nooit meer in het gezicht. Zijn aanvallen konden fel zijn, maar hij liet nooit meer zichtbare sporen bij haar achter. Niemand die zijn huis bezocht, geen enkele gast die parochiezaken met de pastoor kwam bespreken, zou ooit vermoeden welke wreedheden er onder zijn dak plaatsvonden.

Op een dag, toen vader Thomas in de kerk was om de mis op te dragen, kwam madame Sauze bij Annette in de priesterwoning langs. Ze schrok zichtbaar van Annettes bleke, ongelukkige gezicht en afhangende schouders. 'Annette!' riep ze uit. 'Ben je ziek?'

Annette schudde haar hoofd. 'Nee, madame,' antwoordde ze met een flauwe glimlach terwijl ze haar voorging naar de keuken. 'Het is hard werken in mijn eentje, maar verder is alles goed.' Er was geen sprake van dat ze madame Sauze over haar nachtmerrieachtige leven zou vertellen; vader Thomas' dreigementen over het hellevuur legden haar het zwijgen op.

Maar madame Sauze keek haar achterdochtig aan. 'Annette,' zei ze, 'als er iets mis is, kun je me dat vertellen.'

'Nee, madame,' antwoordde Annette vurig, voordat ze wat zachter herhaalde: 'Echt, madame, er is niets.' Ze schrok toen de staande klok in de gang begon te slaan. 'Alstublieft, madame, u moet weer gaan. Ik moet het middageten opzetten.'

'Natuurlijk,' zei madame Sauze. Blijkbaar wilde zij hier ook niet zijn als de pastoor thuiskwam. 'Ik wilde alleen maar even kijken of alles goed ging bij jou en vader Thomas. Hij heeft maar geluk met jou. Misschien komen we elkaar een keertje op de markt tegen. Zullen we dan een kopje koffie drinken?'

'Ja,' beaamde Annette terwijl ze haastig de voordeur opende. 'Ja, ik zal naar u uitkijken.'

Een paar weken later deed ze de catastrofale ontdekking. Haar maandstonden waren pas een jaar geleden voor het eerst begonnen en nog onregelmatig, en dus had ze het wegblijven ervan aanvankelijk niet opgemerkt. Onwetend over de symptomen, die nooit waren besproken in het weeshuis en uiteraard ook nooit aan bod waren gekomen in de priesterwoning, had Annette geen idee dat ze een kind verwachtte totdat haar middel begon uit te dijen. Vader Thomas was zich aan haar blijven vergrijpen wanneer hij daar zin in had. Annette verzette zich allang niet meer tegen hem; ze had al gauw gemerkt dat hij dan alleen maar

bruter werd. Ze bleef nu gewoon liggen wachten tot hij stopte met kreunen en het voorbij was. Het was misschien ook wel onvermijdelijk geweest dat ze op enig moment zwanger zou raken, maar in haar onschuld had ze aangenomen dat geestelijken anders waren dan gewone mannen en geen kinderen konden verwekken.

3

Toen vader Thomas Annettes borsten voller en haar buik ronder zag worden, constateerde hij walgend dat ze zwanger moest zijn; alweer een kind van schande. Zijn onmiddellijke reactie was dat hij dat feit verborgen moest houden voor zijn parochie. Hij zou beslist ontkennen dat hij de vader was, zelfs tegenover zichzelf. Die vrouw was zelf een buitenechtelijk kind geweest, en dus moest de promiscuïteit in haar bloed zitten.

Ze moest er een clandestiene affaire op na hebben gehouden met een andere man, misschien terwijl vader Thomas zelf op pad was voor parochiezaken of wanneer ze deed alsof ze naar de markt ging – een of andere kerel van gelijksoortige afkomst, met een gelijksoortig gebrek aan normen en waarden, net zo promiscue als zij. Zo suste de pastoor zijn geweten, onthief hij zichzelf van alle schuld en overtuigde hij zichzelf van deze versie: iemand anders was de vader van haar kind. Wie die kerel ook was, vader Thomas beseftte dat Annette moest vertrekken. Er mocht geen zweem van verdenking op hem belanden, en als pastoor van de parochie kon hij natuurlijk geen ongetrouwde zwangere vrouw als huishoudster aanhouden.

Toen dat besluit eenmaal genomen was, kwam hij meteen in actie. Die avond, toen Annette na zijn avondmaal de tafel had afgeruimd, volgde hij haar naar de keuken. ‘Je bent zwanger,’ verklaarde hij kil. ‘Je draagt een bastaard... gebroed van de duivel!’

Het meisje staarde hem met bange ogen aan.

‘En wie is de vader van die abominatie?’ Hij boog zich naar haar toe, zijn gezicht zo dichtbij dat ze zijn adem zou voelen. ‘Welke man heb je stiekem ontmoet?’

‘Geen man. Niemand.’ Annette deinsde achteruit, met haar rug tegen de kast.

‘Leugenaar!’ Vader Thomas voelde dat zijn gezicht rood werd van woede. ‘Leugenaar!’ Hij wilde haar per se horen toegeven dat ze het had aangelegd met een of andere vent, maar hoewel haar angst duidelijk uit haar ogen sprak, bleef ze stil. Zijn woede kookte over. Hoe durfde ze hem zo te trotseren – hém, een man van God? ‘Nou, dit huis moet je uit! Ik geef hier geen onderdak aan gevallen vrouwen.’

Het meisje staarde hem aan en heel even zag hij naast angst ook nog iets anders bij haar. ‘Het is uw kind,’ beet ze hem toe, ‘en dat weet u ook. Als u me eruit gooit, zal iederéén het weten.’

Op dat moment herkende hij de haat in haar ogen, zo intens dat hij onwillekeurig een stapje achteruit deed. Het was even snel verdwenen als het was verschenen, maar hij had het gezien en voelde een steek van angst.

‘Waag het niet om mij te bedreigen,’ sputterde hij. ‘Wie denk je dat ze zullen geloven als je boze geruchten over me gaat verspreiden? Mij, een man van God, of jou... een hoer?’ Zijn lip krulde om terwijl hij die vraag stelde, maar hij verwachtte geen antwoord en ging al door. ‘De enige plek voor jou is terug naar het Saint-Lucas, waar vrouwen zoals jij thuishoren. Daar moet je bastaard dan maar geboren worden.’ Toen Annette nog steeds niet antwoordde, zei hij: ‘Naar boven, naar je kamer! Ik zal morgenochtend met de moeder-overste praten.’

‘Ik zal nooit mijn kind achterlaten in het Saint-Lucas,’ zei Annette opstandig. ‘Ik dood het nog liever.’

‘Wat? En ook nog eens moord aan je lijst van zonden toevoegen?’ spotte vader Thomas, die zijn angst onderdrukte en zijn gezag weer liet gelden. ‘De zusters zullen je opvangen totdat het kind is geboren. Daarna keer jij terug naar de straat en blijft het kind bij hen. Dat kind zal zijn plek in de wereld leren accepteren... zoals jij ook had moeten doen. Ga nu uit mijn ogen. Ik walg van je.’

Maar ondanks zijn geveinsde walging kon hij geen weerstand

bieden aan het genot dat haar lichaam hem opleverde en wilde hij haar nog één keer bezitten. Het machtsgevoel gonsde door hem heen terwijl hij die avond met stijgende opwindning in haar stootte totdat hij de golven van de extase bereed. Toen dat weg-ebde en de walging weer door hem heen stroomde, stond hij er geen moment bij stil of die tegen haar of tegen zichzelf gericht was. Voldaan rolde hij van haar af en keek hij vol weerzin op haar gezwollen lichaam neer met de gedachte: morgen is ze weg en is mijn verzoeking voorbij.

Toen hij weg was, bleef Annette op de bevuilde lakens liggen. Ze overpeinsde en verwierp mogelijkheden. Het allerlaatste wat ze wilde, was terugkeren naar het weeshuis van Saint-Lucas, waar ze de eerste dertien ellendige jaren van haar leven had doorgebracht. Als zuigeling was ze voor de deur achtergelaten en overgeleverd aan de genade van de nonnen, en niets zou haar ertoe brengen dat een kind van haar te laten overkomen. Ze had geen idee wat ze kon doen of waar ze heen moest, maar ze was vastbesloten om niet weer door die afstotelijke deuren te gaan. Ze wist dat vader Thomas geen verantwoordelijkheid zou nemen voor zijn kind. Hij had veel te veel te verliezen als zijn gedrag aan het licht kwam: zijn reputatie, zijn gezag en zelfs zijn positie als pastoor.

Hoewel zijn dreigementen van hellevuur haar nog steeds bang maakten, was die angst ondergeschikt aan haar instinct om haar ongeboren kind te beschermen. Ze had in haar leven nog nooit iemand gehad om van te houden, maar nu groeide er binnen in haar een baby die voor alles van haar, en alleen van haar afhankelijk zou zijn.

Ze lag de hele nacht wakker, maar toen het roze en paarlemoer van de dageraad de oostelijke hemel in kroop, had ze alleen nog maar besloten dat zij het huis zou verlaten en het erop zou wagen in de wereld zodra vader Thomas naar de kerk was vertrokken voor de ochtendmis. De dienst zou niet lang zijn, en als vader Thomas terugkeerde van de kerk zou hij verwachten dat zijn ontbijt klaarstond.

Nou, dacht Annette, dat zal hem dan tegenvallen!

Stilletjes stond ze op en verzamelde haar weinige bezittingen. Ze haalde de zak leeg die ze als kussen gebruikte en stopte haar spulletjes erin. Van onder een losse vloerplank pakte ze de muntjes die ze in de loop der jaren van haar karige loon had opgespaard, bijna zes franc, knoopte ze in haar zakdoek en stak die bij haar boezem.

Op haar tenen stapte ze de overloop op en spitste haar oren. Ze hoorde de pastoor beneden rondlopen, naar zijn werkkamer gaan en toen om de een of andere reden naar de keuken, en uiteindelijk de klik van de voordeur die achter hem dichtging.

Een lang moment wachtte Annette nog, met de bedrukkende stilte van het huis om haar heen. Stel dat hij iets vergeten was en terugkwam? Ze huiverde bij die gedachte, maar toen de stilte aanhield pakte ze haar zak en liep zachtjes de trap af. In de hal bleef ze weer even staan, bekropen door twijfel: was het niet ontzettend stom om zichzelf over te leveren aan een meedogenloze wereld? Het vooruitzicht dat vader Thomas haar zou dwingen terug te gaan naar het Saint-Lucas was echter voldoende om haar vastberadenheid te vernieuwen. Ze stapte naar voren en wilde de deur openen, maar er zat geen beweging in. De grendel zat er niet voor, maar ze besepte met een schok dat hij op slot zat en de sleutel niet aan het vaste haakje naast de deur hing; vader Thomas had de deur van buitenaf op slot gedraaid en de sleutel meegenomen.

Hij heeft me ingesloten! Ze rammelde tevergeefs nog eens aan de deur. Ze legde haar bundeltje met spullen neer en rende naar de keukendeur, die uitkwam in het laantje langs de zijkant van het huis. Hier was het hetzelfde verhaal: de grendels zaten er niet voor, maar de deur was op slot en de sleutel ontbrak. Ze was een gevangene in huis. Tranen van frustratie sprongen in haar ogen terwijl ze tevergeefs aan de deur rukte.

‘Stop hiermee!’ Annette schrok bijna van haar eigen stem. ‘Je gaat níét huilen! Kalmeer, stomme meid, en denk na!’

Ja, de deuren zitten op slot, maar dat betekent nog niet dat je er niet uit kunt. Denk na!

Ze liep de zitkamer in en bekeek de openslaande ramen naar

de tuin, maar om de tuin stond een hoge muur, zonder doorgang naar de straat. In de hal was alleen een smal raampje naast de voordeur. Ze kon erdoor op straat kijken, maar het was veel te smal om zich doorheen te wurmen. De enige kamer met ramen die groot genoeg waren, was vader Thomas' werkkamer.

Durfde ze daar naar binnen te gaan? Natuurlijk wel. Ze had geen keus.

Annette bad maar dat de werkkamerdeur niet op slot zou zijn. Dat was ook niet het geval. Het was niet eens bij vader Thomas opgekomen dat ze de euvele moed zou hebben om hier ongenood binnen te komen.

De kamer had twee vensters, een naar de straat en een naar het laantje aan de zijkant. Annette liep meteen door naar het zijraam en bekeek het. Het was groot, een dubbel, openslaand raam dat vanaf een lage vensterbank bijna helemaal tot aan het plafond doorliep. Het keek uit op de muur van het gebouw aan de overkant van het laantje. Voor zover ze kon zien was er niemand in de buurt die haar naar buiten zou zien klimmen, maar hoe dan ook moest ze dat risico maar nemen. Ze opende de grendel en probeerde het raam open te trekken. Het was oud en zwaar, en stug omdat het nooit werd gebruikt. Vader Thomas zette het nooit open uit angst voor kwade besmettingen in de stadslucht. Maar de wanhoop gaf Annette kracht, en ze trok uit alle macht. Er klonk een onheilspellend gekraak, en toen gaven de twee ramen heel plotseling met zo'n ruk mee dat ze achteruit wankelde. Ze keek nog een keer behoedzaam door het laantje, dat gelukkig verlaten was, pakte haar spulletjes en glipte naar buiten. Ze begaf zich niet naar de hoofdweg, maar rende door het kronkelende laantje tussen de hoge gebouwen en verdween in de doolhof van straten.

Annette had geen idee waar ze heen ging, maar ze wist dat ze zo ver mogelijk weg moest zijn voordat vader Thomas thuiskwam en alarm sloeg. Zij en haar baby waren ontsnapt, maar van nu af aan was het aan haar om hen allebei in leven te houden.

Vader Thomas was met zijn hoofd niet bij de dienst die ochtend. Ook hij had afgelopen nacht enige tijd wakker gelegen om zijn opties af te wegen, en nu bleven zijn gedachten maar afdwalen, zelfs terwijl hij de gebeden uitsprak en hosties uitdeelde aan zijn piepkleine parochie van oude mannen en in het zwart gehulde weduwen. Hij kampte met een dilemma. Uiteraard mocht er geen zweem van enig schandaal aan hem kleven, dus dat meisje moest weg, maar als hij Annette nu meteen wegstuurde, had hij niemand meer die voor hem zorgde en dat was lastig. Hij was te overhaast geweest met zijn dreigement om haar meteen naar het Saint-Lucas te sturen. Hij moest doen alsof hij zich had laten vermurwen en van plan was Annette aan te houden, terwijl hij ondertussen op zoek ging naar een vervangster. Daarna kon hij met rechtschapen verontwaardiging haar situatie ‘ontdekken’ en haar alsnog de deur wijzen. Wie moest er anders voor hem koken en schoonmaken? Zijn kleren wassen? Zijn koorhemden stijven? Het antwoord kwam tot hem toen hij communie gaf aan een grijsjarige dame van in de zestig, een vrouw die opmerkelijk veel leek op zijn moeders opdringerige nicht Lena.

Natuurlijk, nicht Lena! Lena was een vrouw zonder eigen middelen die op zijn ouders parasiteerde, en zij kon een prima huishoudster voor hem zijn. Ze zou vast tevreden zijn met kost en inwoning en ervan doordrongen zijn dat die allebei voorwaardelijk waren: zolang ze deed wat haar gezegd werd en haar mond hield. Nog een extra week met Annette in huis kon geen kwaad; nog maar één weekje waarin Annette voor hem zorgde op alle manieren die hij eiste, terwijl hij intussen overleg voerde met nicht Lena, het antwoord op zijn probleem.

Toen de mis eindelijk voorbij was, nam vader Thomas afscheid van zijn parochianen en haastte zich terug naar de priesterwoning. Hij zou Annette vertellen dat hij na veel bidden had besloten dat ze mocht blijven, zonder iets over het Saint-Lucas of haar vervanging te zeggen.

Hij ontsloot de voordeur, stapte naar binnen, zette zijn hoed op de kapstok en riep Annette. Toen er geen reactie kwam, keek

hij de eetkamer in en zag hij dat er nog niets voor zijn ontbijt klaarstond. De keuken was stil en verlaten.

‘Annette!’ riep hij onderaan de trap naar boven, maar er kwam geen antwoord. Waar was dat ellendige wicht? En belangrijker nog, waar was zijn ontbijt? Ze kon niet naar de markt zijn, want hij had haar ingesloten. Met een plotseling gevoel van onbehagen rende hij de twee trappen naar haar zolderkamertje op. Eén blik vertelde hem dat ze weg was. Alleen de riekende lakens op het onopgemaakte bed wezen erop dat ze daar ooit was geweest.

Heel even wist vader Thomas zich geen raad. Annette was weg en het was duidelijk dat ze niet meer terugkwam. Nou, opgeruimd staat netjes! Maar stel dat dat ellendige wicht ging rondbazuinen hoe hij haar had gebruikt! Een huivering van angst liep over zijn rug, maar toen vermande hij zich. Natuurlijk zou ze dat niet doen, ze zou niet durven... en zo wel, wie zou haar geloven?

Pas toen hij weer beneden was, zag hij dat de deur van zijn werkkamer openstond. Even verstijfde hij. Die meid was daar toch niet binnen geweest? Hij duwde de deur verder open en stapte naar binnen. De kamer was verlaten, maar de ramen naar het laantje stonden wijd open. Had die ellendige griet het geld uit zijn bureau gestolen? Vader Thomas trok een lade van zijn bureau open en zag tot zijn opluchting dat zijn leren beursje nog op dezelfde plek lag als altijd, verstoppt onder zijn bijbel. Die meid was er dan misschien vandoor, maar in elk geval was zijn geld niet met haar meegegaan.

Getroost door die gedachte sloot hij het raam, pakte zijn hoed en ging de deur uit voor een zeldzaam bezoekje aan zijn ouders. Het was aanvankelijk zijn plan geweest om hun eerst te schrijven over nicht Lena, maar hij had haar nu meteen nodig, dus zou hij haar zelf moeten gaan halen. Onderweg in de omnibus overpeinsde hij wat hij hun zou vertellen. Hij besloot te zeggen dat de huishoudster die hij van vader Lenoir had geërfd, een wispelturig jong meisje dat veel te onervaren was voor die taak, ervandoor was gegaan en hem in de steek had gelaten. Kon

nicht Lena misschien tijdelijk bij hem intrekken om voor hem te zorgen tot hij een nieuwe huishoudster kon vinden? Hij wist zeker dat zijn ouders graag van Lena af wilden, en als ze eenmaal geïnstalleerd was, was zijn kostje voor de komende jaren gekocht. Lena zou een blijvertje zijn.

Eerste druk september 2026

Dit is het tweede deel in de serie Dochters van Parijs.

Oorspronkelijke titel *The French Wife*

Oorspronkelijke uitgever Head of Zeus, part of Bloomsbury Publishing Plc

Copyright © 2020 Diney Costeloe

The moral right of the author of this work has been asserted in accordance with the Copyright, Designs and Patents Act 1988

Copyright © 2026 voor deze uitgave Uitgeverij De Fontein, Utrecht

Vertaling Lia Belt

Omslagontwerp Splendid Grafisch Ontwerp

Omslagillustratie met toestemming van Bloomsbury Publishing Plc

Opmaak binnenwerk Crius Group

ISBN 978 90 261 8360 7

ISBN e-book 978 90 261 8361 4

ISBN luisterboek 978 90 261 8362 1

NUR 302

www.uitgeverijdefontein.nl

Uitgeverij De Fontein vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Alle personen in dit boek zijn door de auteur bedacht. Enige gelijkenis met bestaande – overleden of nog in leven zijnde – personen, anders dan die in het publieke domein thuishoren, berust op puur toeval.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronisch, door geluidsopname- of weergaveapparatuur, of op enige andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Tekst- en datamining niet toegestaan.